

POŠILJA: IVAN UČENIKOV - KAIRO - RUE MAN/HAET EL MAHRANI ŠT. 5 - IX/NT. DE/NO

SREDNJI VZHOD

Št. 27

17. APRILA 1942

Prekmurje pod Atilovimi nasledniki

Prekmurje imenujemo najbolj severno-vzhodni del Slovenije, ki leži v ogrski Panonski nižini na levem bregu reke Mure. Prekmurški Slovenci so bili že izza srednjega veka sestavni del "dežel svete ogrske kro-ne" in narodno izročeni na milost in nemilost brez-primernemu madjarskemu šovinizmu, socialno pa fev-dalnim madjarskim magnatom, ki so bili lastniki vse tamošnje zemlje. O kakih narodnih, političnih, kultur-gospodarskih ali kakršnihkoli drugačnih pravicah ni bilo niti govora. Madjar je bil gospodar zemlje, Mad-jar je bil učitelj, gostilničar, trgovec, občinski taj-nik itd.

Svetovna vojna, ki je končala s porazom madjar-ske oholosti, je dala upanje, da se Prekmurje reši ti-sočletnega madjarskega jarma. Takoj ob preobratu se prekmurški Slovenci niso mogli takoj otresti doteda-njega jarma, vendar pa se je tista peščica slovenske inteligence, ki je še mogla narodno delovati, zlasti duhovščina, postavila na čelo gibanja, ki je zahte-valo osvobojenje in priključitev k Jugoslaviji.

Po dolgotrajnih naporih na mirovni konferenci poletu 1. 1919 se je posrečilo jugoslovanski delegaciji za-gotoviti osvobojenje Prekmur-ja. Meseca avgusta 1. 1919 je jugoslovanska vojska vkorakala v Prekmurje in pokrajino za-sedla. Definitivne državne mej-nike so postavili v letih 1923 in 1924. - Pri razkosanju Ju-goslavije so Madjari hitro pozabili na podpise prijatelj-skih pogodb z Jugoslavijo in zahrbtno napadli našo državo, da pobašje zopet slovensko zemljo, ki so jo tisoč let madjarizirali. - Pri zasedbi slovenskega ozemlja se Madja-ri niso obnašali boljše od ostalih razbojniških druhal: Lahov, Nemcev in Bolgarov. Mad-jari uživajo - po veliki zmoti - med nekaterimi zapadnimi evropskimi narodi nekaj priljubljenosti. Tudi danes se nekateri še niso otresli misli, da bi mogli Madja-ri nekaj doprinesiti k evropski kulturi. O čisti rasi Madjarov kot naslednikov Tartarov skoro danes ni mo-goče več govoriti. 3/4 madjarskega naroda je tujega elementa, ki so ga Madjari v teku stoletij z največ-jim nasiljem pomadjarili. Največ na škodo Slovanov. Madjari nosijo še vedno prvenstvo v preganjanju in zatiranju tujih narodnosti, njihov apetit po tuji zemlji pa ni prav nič manjši od prusjaškega ali pa laškega.

Madjarska gornja plast nosi zapadnjaško patino in ta ji tudi omogoča, da z njo goljuša zapadni svet. O kakem vidnem madjarskem napredku pa skoro ne more-biti govora. Tujcem se pač prikazujejo velike civili-zatorične pridobitve, ki so jih madjarski magnati po-brali po vsej ostali Evropi in brez reda in okusa presadili na madjarska tla. Kakšna je dejansko mad-jarska kultura pa najbolj očitno pričajo razmere v Prekmurju, Medjimurju in v Vojvodini, kamor so usod-ni dogodki v sedanji vojni zmetali madjarske besedo-lomce in tako azijske horde približali zahodni Ev-ropi.

V Murski Soboti, ki je središče prekmurških Slo-vencev in kjer sedaj zopet stolujejo Tartari, so sa-mi madjarski kulturni delavci izjavili, da so Madjari daleč za Slovenci. Med drugim so pripovedovali, da je sedaj v Prekmurju vse drugače, kakor je bilo pred 20 leti pod njihovo upravo. Vse je novo, vse daje spril-čevalo, da je tu vladal 20 let napreden in kulturn element, ki je v vsakem oziru nadkrilil madjarsko za-ostalost. Na jugoslovanski strani meje, tako pravijo Madjari, je vse polno novih zgradb, popravljenih in dobro vzdrževanih cest, vzorne kmetije nudijo prebi-

valstvu možnosti obstanka, medtem ko je moralo v prejšnjih časih skoro celotno prebivalstvo Prekmurja 3/4 leta preživeti v tujini, da so si prislužili vsaj toliko, da so čez zimo prehranili svoje družine. Vsega tega ni na madjarski strani prejšnje državne meje. O Rakičanski kmetijski šoli, ki jo je postavila Jugo-slavijska, so dejali, da je luksuz in da ni za kmečke sinove, ker da se s takimi ustanovami daje kmetu po-tuha. Vsa zemlja, ki je bila pod Jugoslavijo razdelje-na kmetom, je bila takoj po zasedbi zopet vrnjena madjarskim grofom, ki so največja socialna sramota današnjih dni. To zemljo so ti grofje deloma nakradli od kmetov, deloma pa so jo prejeli od vladarjev kot nagrado za usluge, ki so jih bivšim avstrijskim vla-darjem izkazovali. Te usluge so bile mnogokrat zelo dvomljive vrednosti. Ti grofje zemlje nikdar niso sa-mi obdelovali, to se pravi, da delavca niso plačevali, pač pa je moral ta grofu služiti samo zato, da je imel pravico do življenja.

Madjarski grof je imel največji interes na tem, da kmeta drži v neznanju in v popolni stanovski in socialni nezavednosti. Zato so bile vse pridobitve naše države, ki se je trudila, da slovenskemu kmetu nudi boljše pogoje njegovega obstanka, ob prihodu Madjarov takoj uki-njene. - V vseh ustanovah vla-dajo načela pomadjariti v naj-krajšem času vse, obenem pa odvzeti malemu človeku vse pravice, ki si jih je z veli-kimi napori pridobil v 20 letih vladanja lastnega naroda. Na vsem ozemlju ni niti ene same slovenske ljudske šole, učiteljestvo je v celoti mad-jarsko. Slovensko dijaštvo so po večini pozaprli in je raz-treseno po koncentracijskih taboriščih Madjarske. - Sloven-ske šolske knjige so madjar-ski divjaki po večini požga-li, ostale pa prodali trgovcem za zavojni papir.

Slovenski rodoljub, ki nam je poslal te podatke piše dobesedno: V teh žalostnih dneh, ki jih preživ-ljajo vsi deli naše lepe slovenske domovine, nas Prekmurce dviga k upanju na lepšo bodočnost nad vse razveseljivo dejstvo, da je naša mladina močno in od-ločno narodno zavedna.

V mesecu oktobru so Madjari izvršili nabor let-nika 1920. Razglašena je bila tudi splošna mobiliza-cija in obvezniki vpoklicani. Hitlerju so obljubili za spomladansko ofenzivo 300.000 mož. Od tega števi-la je 75% Nemadjarov. Na ta način mislijo evropski Tartari madjarizirati slovensko zemljo, ki so si jo nagrabili v zadnjih letih. Vendar so vsi ti računi napravljeni brez krčmarja. Tudi ta narod bo moral po končani vojni občutiti vso ostrino zaslužene kazni, čeravno je poskrbel za primerne garniture v zavez-niških vrstah, ki naj rešijo to, kar se rešiti da.

Ne smemo pozabiti, da madjarski narod, ki je mo-goče v resnici močno nasproten prusjaškemu ravnanju, ni še z nobeno gesto dokazal svojega negodovanja. Ro-panja tujega ozemlja je odobral ves madjarski na-rod, samo posledic tega vandalizma se sedaj nekateri boje. Mislimo, da upravičeno.

NAŠI FANTJE

Za velikonočne pozdrave in darila iz Aleksandri-je, se naši fantje iskreno zahvaljujejo! Vsi so zdra-vi in pri najboljšem razpoloženju. Seveda jim je vša-sih malo dolgčas po znancih in znankah, ali taki tre-notki preidejo hitro, ko zadoni v drobno rumeno oko-lje - naša pesem. Pa tudi pogled na njihovo veliko ljubezen do domovine in jekleno zavest na trdo dolž-nost, utrne po kako solzo ponosa obiskovalcu.

NAŠA DOBRA ZEMLJA

Otok Ciper - vzhodni stražar Sredozemlja

Bližajoča se pomlad, ki je po osovinskih pojmih precej raztegljiva, Berlin pravi, da pričenja šele koncem maja, čeravno je v koledarju naznačen njen pričetek 21. marca, je zopet polna živčnega manevriranja. Ta spomlad, pravijo Prusjaki, bo prinesla na vseh bojiščih še nevidne borbe, ki bodo odločilne za ves nadaljni potek sedanje vojne. V našem listu smo že večkrat nakazali načrte te famozne spomladanske ofenzive tako s strani zaveznikov, kakor tudi s strani osi in njenih podreptnikov. Nobenega dvoma ni, da bo ofenziva pričela. Vemo, da se zanjo pripravljajo eni in drugi. Hitler je zbral na ruski fronti ogromno arma-

do, ali tudi Rusi pozimi niso spali. Nasprotno lahko rečemo, da so se Rusi gotovo boljše pripravili kakor Nemci. Hitler je računal na popoln mir v zimskih mesecih, ali tega mu Rusi niso dali in so precejšnje število njegovih divizij, ki so bile namenjene za spomladansko ofenzivo, pokopali.

V katero smer bodo Nemci udarili še ni popolnoma jasno. Zelo verjetni pa sta smeri Kavkaz in Srednji vzhod. To potrjujejo vojaške priprave na Bolgarskem in koncentracije osovinskih sil v Grčiji in posebno na Kreti. Nemški propagandisti so se v zadnjem času z vso zagrizenostjo živčne vojne vrgli na otok

Ciper, kateremu bi radi odredili slično vlogo, kakor je lansko spomlad doživela Kreta. Otok Ciper je zavezniški stražar v vzhodnem Sredozemlju. Dosedaj ni doživel skoro še nobenih posledic vojnega časa. Razen nekaj letalskih poletov Luftwaffe, je potekalo življenje na otoku povsem mirno. Ali na Cipru niso počivali. Angleži so zgradili ogromne trdnjavske naprave tako, da je vsako presenečenje nemogoče. Tega so se Nemci v polni meri zavedali, zato tudi niso niti poskušali lansko spomlad resno napasti Ciper. Obramba Cipra ima v rokah energični guverner Sir William Battershill. Prebivalci Cipra so Grki. Na Cipru izhajajo 4 grški dnevnik. Grki, ki so se v tej vojni tako junaško pokazali že komaj čakajo, da bi se maščevali nad zavojevalci njihove matične domovine. Zavedajo se da leži njihov otok na sredi poti, ki naj bi vodila Nemce v Sirijo. Napadalca čakajo na Cipru iznenadenja dvojne vrste. Obalna obramba, ki bo preprečila vsako izkrcevanje na otoku, kakor tudi obramba ciprškega ozračja s številnimi protiletalskimi baterijami, ki bo onemogočila vsako manipulacijo padalcev. Na Cipru je bila ustanovljena posebna teritorialna milica, ki neprestano bdi nad varnostjo otoka. Ciper je pripravljen na enak odpor, kakor ga danes s takim nedoživljenim junaštvom nudi Malta. Sovražnik, ki bi se približal Cipru, bo strahovito presenečen.

Podobe iz Prekmurja

Katarina Špur

da za nekaj frankov ali mark prodajo svojo delovno moč. Tako se vozijo teden za tednom, zmerom po nekaj sto, kajti zemlja je prenaseljena in slabo rodi.

Auuu — auuuul...

Po vasi hodi »kopolinar« in kupuje kokoši. Njegov zategli »au« se sliši po vsej vasi. Za plotovi se skrivajo otroci in ga oponašajo: Auuuuuul...

Tu so Tropovci, s svojimi razcvelimi češnjami, šestdesetimi hišami in Črnjakovičem, ki ob nedeljah pere in kuha, peče kruh in šiva fantom odtrgane gumbe na srisce. Nekoč je to delala mati, ki zdaj molze krave na marofu v Franciji. Cesta ne mara ostati v Tropovcih — naprej beži proti Tišini, Petanjcem, Petrovcem, mimo pobeljenih hiš, izkopanih gred, mimo cvetočih češenj, borovih šum, mimo njiv, zasejanih s pšenico. Mimo starih, vlažnih cerkva, kjer so oltarji okrašeni s cveticami iz modrega in rdečega papirja, a na stenah vise starinske postaje križevega pota.

— Kristuša s križa doli zamejo...

— Kristuša s križa doli zamejo...

Martjanci, Moravci, Tešanovci. Sto dvanajst, sto dvajset, sto petdeset hiš ob cesti. Omalovažujoče zre z gnezda na dimniku štorčija, časih iztegne vrat, sključi nogo, odpre kljun in zapoje: Klop, klop!... Vročje je, sejmarji in kramarji se gnetejo na travniku; ob klobasah, ki so sveže in vroče, barantata kmeta za kravo.

— Tessék! Tessék!... Dvej za dinar!... ponuja peč svoje zemlje. Štorčija zaspano odpira svoj dolgi, rumeni kljun.

V Filovcih oblikujejo sprtne Berdenove roke lonce. V zakajeni četverkotni izbi brni preprost stroj. Okno pred njim je poškrbljeno z ilovico. Iz brezoblične kepe gline rasejo pod mojstrovimi prsti lonce, skleda, vrč.

V globoki grabi počivajo Otovci. Hiše so skrite za gozdom, ki pokriva ves hrib in se raztega tja do madžarske meje. Tihi in mirni leže spodaj Otovci, ob stezi v gozdu se rdečijo jagode, od nekdaj se sliši klepanje kose in vpitje otrok, ki grede iz šole. Malo ljudi hodi po cesti. Dve deklici ženeta krave nekam gori, pred Vidonci stopa počasi bos možki, s povesnim pogledom, z rokami v žepu, skoraj bi rekla tihotapec saharina. Tišina, vonj smrek, klicanje žolne... Neznosna postaja tišina, da bi človek začel sam s seboj na glas govoriti. Ob koncu vasi leži na pobočju hriba »cintor«. Petdeset lesenih, v zemljo zlezlih, počrnelih križev z zabrisanimi imeni in en sam kamenit spomenik z razločno vklesanimi črkami: Mošon Ivan, mro 10. februarja...

nimi črkami: Mošon Ivan, mro 10. februarja...

Meja gre čez Langwirtovo gostilno.

— Pfuiat die Gott in Oesterreich über alles!... piše na zidu Langwirtove gostilne. Meja gre čez dvorišče V šupi za drva, ki je še na Slovenskem, sedi vojak in kupuje od peka žemljo. Potem se kilometre daleč vije kolovozna pot skozi gozd, vsakih sto korakov mejnik in dve navzkrižni palici. V travi je zašumelo — majhna rjava kača je svignila mimo. Nobene hiše, sami gozdovi, štiri sto metrov visoko, tu in tam skrite poti tihotapev. Ob ovinkih se odpirajo razgledi, drug pestrojši od drugega, — vzpetine, doline, valoviti hribi, vse zeleno, vsi odtenki zelene barve in v ozadju Boš, Donačkih gora, Kozjak, Pohorje, tam daleč Peca. Osamljen marof, raztresena gorska vas, kjer bodo nekoč morali postaviti planinsko kočjo ali zdravilišče. Prinesli bodo ležalnike, šminko, pisane soltnike in žolne se bodo preplašeni skrivale v gozdu. Cesta se vzpenja in tam, na najvišjem vrhu, stoji velik trioglat mejnik in ob njem dve klopi iz brezovih vej. Dva jugoslovanska vojaka in avstrijski deklici se poizkušajo pogovarjati v dveh tujih jezikih. Tri državne meje se stekajo ob trirobnem mejniku. Dekleti bežita z zvonomk smehom navzdol, in dolgo se svetlikata njuni svetli obleki med vejami. Tam spodaj je Avstrija. Tostran je Trdkova. Vas ob meji, za nešteti hribi, daleč od vseh cest, a iz vsake hiše v Trdkovi je nekdo že videl Pariz, Berlin.

Velika cesta, ki priteka nad Trdkovo iz Madžarske, se cepi, se spušča čedalje niže, med hribi, gozdovi, mimo Gornje Lendave, Cankove, Svetega Jurija.

Visoko se dviga zvonik Jurijevske cerkve, ponosno zre čez prekrasno pokrajino, polno razoranih njiv, gozdov, travnikov, belih vasic, ki se skrivajo med drevesjem.

— Toni, pivol! — kliče v gostilni uradnik. Mlad poročnik, doma nekje iz Sumadije, domačin, ki se je vrnil iz Beograda, uradnica in nekaj kmetice sede za mizami in poslušajo radio. Pesem je glasna, preveč glasna, pesem iz daljnega sveta, kjer je življenje glasno in teče z bliskovito naglico. Uradnik razbija čaše. Kmetice se smehljajo. Pivo je hladno. V sobi z dvema odgrnjenima posteljami je gorela sveča. Se v snu sem slišala odsekano uradnikovo klicanje: Toni, pivol! — Postajalo je podobno klicanju na pomoč.

Prinesite s seboj karkoli, tudi svoje ležalnike, svoje pisane soltnike in šminko, samo pridite in vcepit življenje tej mrtvi lepoti!

Obkraj ceste stoji dolga vrsta jagnedi. Časih pogleda izza oblakov sonce. A oblaki so temno-modri, lako nizko nad njivami vise, da je postal svet — še večeraj raztegnjen v neskončnost — majhen in tesen. Časih pade kaplja dežja, pa veter, ki piha od Goriškega proti Muri, podi oblake naprej, težko plavajo drug za drugim, drug preko drugega, dokler se izmenada ne ustavijo in ne obvisi, in tedaj je pogled čez njive turoben, poln pritajenega hrepenenja, da bi šel človek šel za čapljami in divjimi gosmi proti jugu. Da bi šel...

Tu je Krog. Tu so sive, neometane kočje agrarcev, kočje z žalostnim življenjem, kakršno živi večina prekmurskega ljudstva.

Ne čudite se, če so ceste, po katerih drvi vaš avtomobil, polne voz, kamor so vprežene krave, ne čudite se, če dohitevate ljudi, ki nosijo košare, pakete in otroke, in od zgodnjega jutra romajo proti Soboti. Slab dan ste si izbrali za obisk Prekmurja! Ob železniški progi se ustavite in počakajte, da privozi mimo vlak. Videli boste več sto ljudi, ki se peljejo v Francijo ali Nemčijo,

Lahi na dveh stolicah - Sforza trobi ...

Grof Sforza, eden največjih in najbolj zagriženih sovražnikov Slovencev, ki se že več kot četrt stoletja trudi, da bi pred svetovno javnostjo izbrisal Slovence v našem Primorju z istimi cilji, čeravno različnimi sredstvi, kakor njegov pristni rojak Benito Mussolini, je v veliki zadregi.

Za laško raso je vprašanje, kdo je fašist in kdo protifašist, zelo zamotana zadeva. V čem je prav za prav bitna razlika? Niti fašisti, niti protifašisti si v tem niso popolnoma na jasnem. V zunanji politiki, predvsem v pojmovanju krilatice "sacro egoismo" sta oba istih misli. Appetit po slovenski in hrvaški zemlji draži oba v enaki meri. Oba potvarjata resnico in lažeta svojemu narodu in vsemu svetu. Vlogi pa sta si spretno razdelila na ostalih področjih zunanje politike. Mussolini je mislil, da mu bo Hitler pomagal, veroval je v nemške uspehe, ker se je nadejal, da bo zadostovalo, če pošlje na francosko mejo par sto tisoč vojakov in to točno 24 ur pred kapitulacijo. Špekuliral je, da bodo Angleži zaradi popolne nepriljubljenosti klecnili pred Hitlerjem, in Mussolinček bo brez truda in žrtve pobasal nekaj mrvic z bogate prusjaške mize. Potem pa bo že, kakor bo. Stvari pa so se razvijale drugače. S francosko kapitulacijo, Anglije ni bilo konec. Vojna se je nadaljevala oziroma je šele začela. Mussolini se je česal po glavi in se tolažil, da vendar ne bo tako hudo, kakor je izgledalo. Mislil je, da bo Italija capljala za Hitlerjem kot peto kolo. Ali Hitler je obrnil drugače. Uspehi, ki niso bili majhni, so dvignili prusjaški napuh do neba. Z isto hitrostjo kakor so Prusjaki pregazili Evropo, je Mussolinček izgubljal svoj imperij. Sedaj že ni več za peto kolo, pač pa Hitlerjev - posilni.

Grof Sforza, ki se je pustil na tak lep način izvagonirati od vodstva laške usode, je ubral drugo pot. V teku prve svetovne vojne - takrat je bil Mussolinček še neznan kaplar - je imel priliko spoznati silo anglo-saksonskega sveta. Uveril se je, da bi mogla njegova patrija samo s pomočjo Anglije, Francije in Amerike potolažiti svoje nove appetite, ki so s tako silo vrtali po laških želodcih. Ali vajeti države so mu ušle iz rok. Pobral je šila in kopita in jo ubral med emigrante. Pisaril je spomine in pral svoje grehe iz preteklosti, v kolikor ni nanje sploh pozabil. Kot premeten državnik, namazan z vsemi žvabami, je takoj po izbruhu sovražnosti zavohal, na katero stran bo padla zmaga. Kakor mnogi narodi v Evropi, ki so se vrgli v objem nacizma, tako je tudi Sforza razumel usodne utripe in se kot druga garnitura z vsem laškim temperamentom zapisal demokraciji. Mussolinčku je bila ta vloga všeč. Lahki so že od pantiveke vajeni, da držijo v ognju po dve železi. In zavezniki so v prvi svetovni vojni na zelo očiten način dokazali, da je njihova največja čednost - odpuščenje. Saj še vsi prav dobro pomnimo, kako so na mirovnih konferencah z rokavicami obdelovali Avstrijce, Madjare in tudi Nemce. Sforza je na karto odpuščenja stavil vso mizerijo laškega moralnega kapitala, ki ga je spretno zabil v belo oblekco nedolžnega angelčka.

Amerikanci, ki ne poznajo v podrobnostih evropskih razmer, zlasti pa še ne poznajo poklicnih laških komedijantov, so mu prišli kot naročeni. Z vso silo se je vrgel na dokazovanje, da laški narod nima zavajevalnih namenov, da je bil pohod na Abesinijo samo majhna pustolovščina Mussolinija in da je bil roparski napad na Albanijo samo majhen, nedolžen izlet na Balkan. Za vse te podvige, za katere anglo-saksonski svet ni kazal posebnega navdušenja, pravi Sforza, ni kriv laški narod (ki pa je Mussoliniju krepko aplaudiral in tudi protifašistom so na skrivnem poskakovala srca!), pač pa je vsemu temu kriv - Mussolinijev temperament. Grof Sforza se trudi na vsi moč, da bi dokazal, da so vse te stvari, ki so zahtevale ogromnih žrtev in bile predigra današnjih prusjaških krvavih orgij po vsej Evropi, samo igračkanje slabo vzgojenega Mussolinčka. Ampak - tako razlaga grof Sforza - Amerikancem, kdo bi zameril razposajenemu otroku - laškemu narodu, ki je zapeljan od fašistovskih nasilnikov. Previdno pa je ta gospodič zamolčal, da je stal sam v prvih vrstah laške požrešnosti in da je bil on fabrikant sramotne rapalske pogodbe, ki je 600.000 Jugoslovanov hotela zapleati smrti. Pozabil je ta - res že precej ostareli - manjon, da je bil v nasilni raznarodovalni politiki proti našemu narodu, on grof Sforza, veliki učenik in vzornik Benita Mussolinija.

Vlogi fašizma in protifašizma se v pogledu iztrebljenja slovanskega življa v celoti ujemata. V go-

tovih ozirih se celo izpopolnjujeta, saj je bil grof Sforza, kot generalissimus "protifašistov" tisti, ki je pred meseci, ko je Amerika plavalala še po nevtralnih vodah, odobral dvajsetletne zločine svojega rojaka Benita Mussolinija. G. grof se trudi, da bi svojo veliko učenost in še večji apetit pregrnili s pajčolanom namišljene demokracije, zlasti v slučajih, ko je taka krinka tako strašno potrebna. Mi dobro poznamo demokratizem na odpuščanje, ki se ga grof Sforza tako rad poslužuje, ali potruditi se bomo, da to krinko raztržemo z vso silo in z vsemi sredstvi. Raztrgali jo bomo na isti način, kakor smo 20 let trgali laži fašistovskih banditov. Komedijantske sposobnosti grofa Sforze so v resnici neomejene. Sposobnosti pretvarjanja in kameleonske prilagoditve so gotovo najmarkantnejše lastnosti upokojenega laškega diplomata, ki je tudi v tem oziru veren sin svoje rase. To so dejanske kvalitete duceja protifašistov.

Kaj je torej protifašizem? Definicija je kratka in jasna: PROTIFAŠIZEM JE POZAVAROVANJE (REASIGURACIJA) ITALIJANSKE ZUNANJE POLITIKE ZA SLUČAJ, DA BI FAŠIZEM IN NJEGOV PRUSJAŠKI GOSPODAR DOŽIVELA BRODOLOM. Kamuflača je zelo važno bojno sredstvo moderne vojne. Take kamuflaže se poslužuje tudi laška zunanja politika in samo zaradi nje sta fašizem in protifašizem svoje akcije pobarvala z nekimi ideološkimi razlikami, ki pa se jih povprečni protifašist v srcu ravno tako sramuje, kakor se je njegov današnji gospodar Prusjak sramoval weimarske republike takrat, ko je še nosil socialno-demokratsko uniformo. Da je temu tako ni težko dokazati. Protifašizem je samo v predvojni Franciji našteval pol milijona svojih organiziranih članov. Kako so se ti "borci za ideje" borili proti fašistovski diktaturi in za demokratizacijo Italije, nam pač najbolj zgovorno priča njihovo 20 letno popolno brezdelje. Da, med seboj so se pobijali na žive in mrtve, pulili se za voditeljska mesta iz čisto osebnih vprašanj delali balonske probleme. Razdelili so se na ducate strank in kazali izredne organizatorske sposobnosti v podrobnih partijskih hijerarhijah. Od pol milijona članov so ustvarili četrtr milijona partijskih funkcionarjev. Kmalu se je iz celotnega gibanja izcimilo profesionalno emigrantstvo, ki je životarilo vse dokler so pritekala sredstva. Ko so viri usahnili je usahnil tudi laški protifašizem. To je kratka zgodovina 20 letnega delovanja protifašizma. Res, da je bilo nekaj častnih izjem, ali pri tako velikem številu emigracije, so te izjeme predstavljale zelo neznamen delič.

Zaradi akcij protifašizma se fašizmu ni bilo treba vznemirjati. PROTIFAŠIZEMSKO VALOVANJE JE UDARJALO PO FAŠISTOVSKIH BUTICAH DVAJSET LET, ALI V TEH KIPECIH VALOVIH NI BILO LAŠKIH PROTIFAŠISTOV, TU JE STAL IN SE BORIL NAŠ NAROD. To zgovorno pričajo naše žrtve, o katerih vodi JUGOSLOVENSKI ODBOR IZ ITALIJE točno evidenco. Potoki krvi, g. grof, ki jih je vrvkala naša zemlja v Primorju v teku dvajsetih let, so naša najboljša legitimacija dela in uspehov protifašizma. Ali v teh potokih ni laške krvi, kakor tudi ni v Primorju Lahov samih. To so argumenti in če bi vi, g. grof, stali na čelu krvavih članskih legitimacij, potem bi vas svet priznal kot generalissima. V vojnih časih je najvažnejši element vojak, najvažnejše področje pa fronta. Tu pa, g. grof, izgubljate tla pod nogami. Te krvave argumente bomo MI vrgli na mizo mirovne konference in nihče ne bo mogel teh dokazov vreči v koš. Nikdar naš narod ne bo pozabil, da so svinčenke laške krvave justice morale izključno samo Slovence. Če govori grof Sforza danes o protifašizmu, potem moramo mi svetovni javnosti glasno in odločno povedati, da je protifašizem - slovenski. Ta slovenski protifašizem ne sedi pri zelenih mizah pod varno marelo demokratskega gostoljubja, pač pa stoji junaško v prvih linijah notranje laške fronte!

Teh dejstev se je g. grof spomnil v zadnjih časih in obšla ga je velika zadrega. Začudenemu svetu je kar naenkrat zaklical, da je v Ameriki na milijone protifašistov laške narodnosti. Dosedaj so Amerikanci (pa tudi Afrikanci!) vedeli samo za laško peto kolono prusjaškega porekla, sedaj pa bi hotel g. grof dokazati, da je ta peta kolona prav za prav v službi demokracij. Ko so se južnoameriške države postavile na stran ameriške solidarnosti, so seveda pričele z vso potrebno energijo trebiti osovinsko peto kolono. Pospravljali so jih kar na debelo v varna zavetja bodoče žice, da ne bi še nadalje ogražali ameriške varnosti in podpirali prusjaških piratov na Atlantiku in Pacifiku. Nenadoma pa se je oglasila sirena grofa Sforze in zatrobila vsem južnoameriškim državam (Nadaljevanje na 4. strani!)

(Nadaljevanje s 3.strani!)

vam, da so vsi Lahi protifašisti in največji poborniki demokratizma. V resnici veliko novo razodetje. Ni izključeno, da bodo dočerajšnji najbolj zagrizeni fašisti, jutri že zopet na svobodi. To prakso smo namreč doživeli in jo preživljamo tudi danes na tistih tleh, na katerih sedaj stojimo. Tu pri nas ima namreč protifašistovsko delovanje še neke prav posebne naloge, spreobračati fašiste v protifašiste. Preveč truda ni treba. Podpišeš košček papirja, pa je stvar urejena. Pri laškem značaju ni treba posebnih notranjih bojov in Mussolini bo svojemu dezertarju velikodušno odpustil, saj je tudi to spreobrnjenje na njegovem programu.

Da bi protifašizmu vendarle dali malo več fundameta, so pričeli v Severni Ameriki zbirati protifašistovsko vojsko, ki naj bi se borila proti osovincem. Dosedaj niso imeli posebne sreče. Znamenita brigada Garibaldi, ki je svoječasnno v Španiji pokazala neke precej nerodne vojaške vrline na strani rdeče Španije, naj bi bila matična. Nam se zdi, da je škoda orožja za to vojsko, ki bo zaveznikom samo v breme, grofu Sforzi pa za štafazo njegovih političnih ambicij. Od "zmagovitega" pohoda na Abesinijo dalje protifašistov tudi v Ameriki ni bilo. Mnogo je dokazov, ki pravijo, da so se nekateri izraziti protifašisti in celo mali voditeljski odpravljali pred leti v Abesinijo kot spokorjeni novofašisti. Sedaj, ko se je položaj v Abesiniji temeljito spremenil in ko so fašistovske delnice zdrknile na ničlo, bi seveda marsikomu kazalo obrniti zastavo. Ali tu ne bo sreče. Ame-

rikanci ne smejo pozabiti, da je glavni krivec sedanjih svetovnih nesreč italijanski fašizem, ki je prvi dajal potuho prusjaškemu vandalizmu v Evropi. Če bi fašizem, ki je stalno hujskal Prusjake na udar, ne pričel prvi z napadi na mirne prebivalce Abesinije in če bi ta fašizem prvi ne dokazal, da so mednarodne pogodbe kos papirja, ki ga lahko z vso mirnostjo raztržeš, bi tudi v prusjaških buticah ne zavrelo in bi bilo Evropi prihranjeno tisto strašno in veliko trpljenje, ki ga preživlja danes. **FAŠIZEM JE PRVI PRIZGAL BAKLJO EVROPSKEGA IN SVETOVNEGA POZARA.** Ta fašizem pa je izrodek laškega naroda. In ta narod ni ničesar ukrenil, da bi te banditske poteze ukrotil in preprečil. Nasprotno, ta narod je gladil poti fašizmu, ta narod je fašizem vodil in v pijanstvu zmag pokazal in dokazal, da se v vsem strinja z gesli in delom svojih kriminalnih kolovodij. Kje so laški četniki? Kje je laški Draža Mihailović? Koliko žrtev je dal laški protifašizem na oltar svobode in pravičnosti? Ta dva pojma sta v Italiji neznana, zato nosi za posledice vso odgovornost VES laški narod in zato tudi pravična kazen za ta narod ne sme izostati.

Vsega tega se laški grof dobro zaveda. Pri tem seveda računa na lahkovernost anglo-saksonskega sveta in zlasti na njegovo fatalno lastnost - odpuščanja. Ali, po tej vojni ne bo odpuščanja, ne za prusjaške tolove, niti za laške špekulante.

Lahti bi radi sedeli na dveh stolicah, ali bodo skozi padli, to je tako gotovo, kakor je gotovo, da se grof Sforza prevaža po dvojnem tiru, pa bo pošteno iztiril.

Izpod domačega latniba

LAŠKE IZGUBE V MESECU MARCU Agencija Stefani je objavila preko rimskega radija italijanske vojne izgube v mesecu marcu. Te izgube so bile naslednje: **BALKANSKO BOJIŠČE:** 352 mrtvih, 358 ranjenih in 130 pogrešanih. Te izgube so nastale v bojih s četniki generala Mihailovića. Na ostalih bojiščih so Lahti doživeli te izgube: **SEVERNA AFRIKA:** 174 mrtvih, 138 ranjenih, 16.495 pogrešanih. **RUSKO BOJIŠČE:** 439 mrtvih, 2.093 ranjenih in 196 pogrešanih. Mornarica je v istem času imela 37 mrtvih, 121 ranjenih in 273 pogrešanih. Letalstvo pa 29 mrtvih, 43 ranjenih in 184 pogrešanih.

BOLGARI SO OSTALI SVOJIM BRATOMORILSKIM NAGONOM Kr. jugoslovanska vlada v Londonu sporoča: Informacije, ki jih je prejela jugoslovanska vlada potrjujejo, da je na ozemlju Srbije sedaj 7 bolgarskih divizij, ki so zasedle vse srbsko ozemlje razen Beograda in najbližje okolice, ki je v oblasti ene nemške divizije. Na ta način so postali Bolgari polnopravni sokrivci osi. To je tudi rezultat kupčijskih pogajanj med Hitlerjem in Borisom. Bolgarske vojaške oblasti so objavile, da bodo Bolgari usmrtili za vsakega bolgarskega vojaka 170 Srbov. Za vsakega ubitega bolgarskega častnika pa bodo razdeljali eno mesto ali večje naselje in pobili vse prebivalce, brez ozira na starost in spol. - Bolgarska sodrga se v resnici trudi, da bi svojim prusjaškim gospodarjem dokazala, da Bolgari niso Slovani, pač 100% Tartari. Tudi njihovi prijatelji paveličevski razbojniki so svoja hudodelstva opravičevali s tem, da so pač Gotje in potentakem v svojih živalskih instinktih najbolj sorodni prusjaškim barbarom. Po vojni bomo poskrbeli, da se bo bolgarski narod očistil svojega tartarizma, hrvaški narod pa bo sam izločil gotske izrode. Regeneracija južnih Slovanov bo vsekakor tudi pridobitev sedanjne vojne.

STATISTIKA PRUSJAŠKEGA BARBARSTVA Prusjaške horde, ki so zasedle ozemlje bivše Dravske banovine so se z vso bestialnostjo vrgle posebno na naše izobraženstvo. Tako so Prusjaki, ki držijo pod svojim škornjem slovensko ozemlje pregnali od 95 inženerev na tem ozemlju do 1. septembra 1941 80 inženerev ali 84%, od 414 profesorjev so jih pregnali 274 ali 66%, od 554 duhovnikov so jih pregnali 545 ali 90%, od 365 zdravnikov in lekarnarjev so pregnali 165 oseb ali 45%, od 312 odvetnikov in notarjev so pregnali 70 ali 22%, od 7809 državnih uradnikov so jih pregnali 1170. Vse to velja do 1. septembra. Podatki, ki smo jih naknadno prejeli pa pričajo še o nadaljnih izgonih. Poleg tega je bilo ogromno število izobražencev pobitih in odpeljanih v koncentracijska taborišča. Zelo verjetno je, da danes ni niti enega zavednega Slovence intelektualca več na tem delu slovenske zemlje.

PROTIPRUSJAŠKO GIBANJE V ITALIJI zavzema čedalje večji obseg. Tako poročajo s švicarsko-italijanske meje, da se javno mnenje v Italiji čedalje ostreje obrača proti nemškemu kolonizatorjem, ki gospodarijo v Italiji kakor, da bi bili v lastni hiši. Posebno višji častniki in uradniki čedalje očitneje kažejo svojo nejevoljo nad nemško oholostjo. Prav posebno pa se Lahti jezijo nad nemškim pritiskom, da pošljejo na rusko fronto 15 novih divizij. Lahti se z vso silo otepajo, vendar pravijo Nemci - tako poročajo švicarski listi - da so oni pozvali pod orožje že vse sposobne moške do 50 leta, medtem ko so Italijani mobilizirali samo mladeniče do 30 leta starosti. Italijani se izgovarjajo, da starejši letniki niso naklonjeni fašizmu in da bi vpoklici starejših letnikov lahko izzvali nered. S tem se - tako pravi švicarski tisk - napetosti samo večajo.

PO RECEPTIH IZ STARE AVSTRIJE V prvi svetovni vojni so bili nemški domišljavci ravno taki kakor so še dandanes. Pred kratkim sem razgovarjal z nekim laškim vojnim ujetnikom, ki je služil že v prvi svetovni vojni in je bil 1.1917 ujet na Soči. Ujeli so ga Nemci, sedanji laški zavezniki. Pogovarjala sva se kako je bilo v nemškem ujetništvu v takratnih časih. Pri-povedoval mi je stvari, ki so nam bile že znane, vendar je bilo tudi marsikaj novega. Stradali so za žive in mrtve. Hlebček kruha so razdelili na 12 oseb. V treh dobrih požirkih sem pojedel svojo porcijo, mi je dejal. H sreči sem kmalu prišel na kmete in si tako rešil življenje. Od mojih tovarišev, ki nas je bilo 22 so se vrnili iz ujetništva samo štirje. Ko sem ga vprašal, kako so se sedaj v Libiji obnašali Nemci mi je dejal, da ne mnogo boljše s sedanjimi zavezniki, kakor pred četrstoletnja s takratnimi sovražniki. Laški častniki sploh niso pri Nemcih upoštevani. Laški poročnik, mora naprej pozdravljati nemškega potporučnika. Nemški stabni častniki sploh ne občujejo z laškimi častniki, niti z generali. Če Prusjak zakriči, skoči vsa častniška menza pokonci. Lahti se sicer izredno dobrokajo Nemcem, ali jih sovražijo z dna srca. To ne samo preprosti vojaki, pač pa še bolj častniki. Ko sem ga vprašal, kako se počuti v angleškem ujetništvu, mi je dejal, da bi se takoj podpisal, da ostane vse svoje življenje v taki oskrbi.

ČETNIKI GEN. DRAŽA MIHAILOVIĆA so uničili nemško kazensko ekspedicijo, ki je štela 5.000 nemških vojakov. Tako javlja Reuter. Isto poročilo navaja, da so četniki zasedli Sarajevo in Valjevo ter nekaj drugih mest. Četniki držijo v svoji oblasti skoro vso Črno goro. Italijansko garnizijo v Nikšiću bodo četniki izstradali, če ne pride pravočasno pomoč od zunaj. Med vojnim materijalom, ki so ga četniki v zadnjem času pobrali Nemcem in Lahom, je tudi več tankov.